

Druvet – Družstvo zvěrolékařů

PharmDr. MVDr. Vilma Vranová

Družstvo zvěrolékařů vzniklo v roce 1920. Jeho prvotním účelem byla podpora literární činnosti zvěrolékařské, převzetí a vydávání časopisu Zvěrolékařský obzor a zprostředkování společného nákupu léčiv a zdravotnických prostředků pro účely veterinářů. Od roku 1937 vyrábělo Družstvo vlastní léčiva a stalo se jedním z nejvýznamnějších výrobců a distributorů veterinárních léčiv v Československé republice. Družstvo se věnovalo i činnosti publikační. V roce 1948 bylo Družstvo znárodněno, veškeré jeho aktivity skončily v roce 1951.
Klíčová slova: veterinární, družstvo, výroba léků.

ASSOCIATION OF VETERINARIANS (DRUVET)

The Association of Veterinarians was established in 1920. Its primary purposes were to support literary activity of veterinarians, take charge of publishing the journal „Zvěrolékařský obzor“ (Veterinary Horizon), and arrange the purchase of drugs and sanitary goods for veterinary purposes. In 1937, the association started producing its own drugs and became one of the major manufacturers and distributors of veterinary drugs in the then Czechoslovak Republic. It was also engaged in publishing. In 1948, the association was nationalized and, in 1951, all its activities ceased completely.

Key words: veterinary, association, drug production.

Počátkem 20. století vznikla v samostatné Československé republice řada menších i větších farmaceutických podniků, některé v rámci lékáren, jiné specializací chemických provozů, případně byly přímo založeny jako lučební laboratoř nebo výroba léčivých přípravků. Vznik a vývoj Družstva zvěrolékařů je však zcela odlišný.

Družstvo zvěrolékařů bylo založeno 14. 8. 1920 na ustanovující valné hromadě v Brně, Sokolském domě, ulice Nová 9, přitomno bylo 38 zakládajících členů (4). Základním účelem Družstva byla podpora literární činnosti zvěrolékařské, převzetí a vydávání časopisu Zvěrolékařský obzor, kromě toho mělo Družstvo fungovat jako zprostředkovatel společného nákupu léků, obvazového materiálu a knih.

Do rejstříku společenstevního bylo zapsáno jako:

Družstvo zvěrolékařů v Brně, zapsané společenstvo s ručením omezeným, Sídlo: Brno, Lažanského nám 4 (8). Předmětem podnikání bylo:

a) zprostředkovat společný nákup hospodářských potřeb, jako léků, obvazů, nástrojů, knih, časopisů, šatstva, prádla, látek, poživatin atd., dobytka, strojů, nářadí nebo

jiných potřeb k provozování zvěrolékařství pro členy,

- b) zřizovati skladiště, továrny a ústavy na výrobu předmětů uvedených v a) a očkovací látky pro členy,
- c) udržovati styky s kruhy hospodářsky spřízněnými za účelem rozvoje stavu zvěrolékařského,
- d) zřizovati knihtiskárny, prostřednictvím jejich vydávati časopisy, knihy, brožury atd. z oboru zvěrolékařství, zemědělství a jiných spřízněných odvětví, pro členy (6, 8).

Mezi zakladatele patřili a členy prvního ředitelstva se stali dr. Josef Životný, zemský veterinární referent, dr. Josef Koutník, vrchní státní zvěrolékař, dr. Robert Mráz – Marek, prezident zvěrolékařské komory, dr. Karel Piňha, ředitel Zemské dobytčí pojistovny a dr. Alexander Gombos, zvěrolékař. Předsedou Družstva byl zvolen dr. Životný (5). Po jeho smrti, v roce 1932 (2), se předsedou Družstva stal prof. MVDr. Alois Hanslian, který vedl Družstvo až do jeho zrušení v roce 1951 (5).

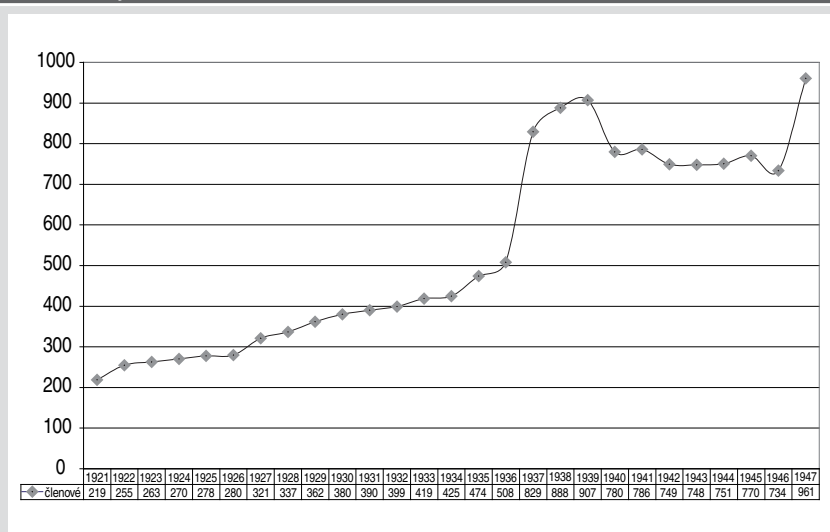
Základní povinností člena bylo vlastnit minimálně jeden závodní podíl, jehož cena byla 200 Kč. Člen mohl, a podle rozsahu, v jakém využíval služby Družstva i musel, vlastnit podílů více. Počet povinných podílů určovalo ředitelstvo (6).

Během prvního roku existence vstoupilo do Družstva 219 členů. Členská základna se rozrůstala, nejvyššího počtu členů dosáhlo Družstvo v roce 1947, a to 961 (1).

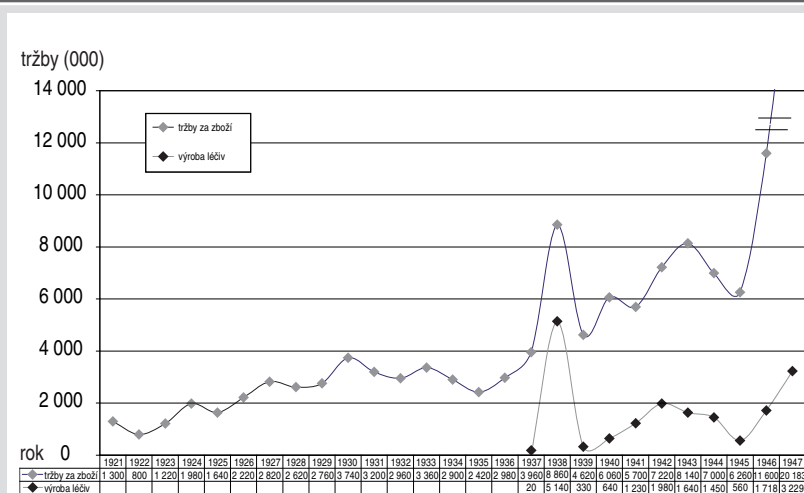
Přestože účel Družstva byl podle stanov velmi široký, zpočátku se činnost Družstva soustředila jen na prodej očkovacích látek, nejdříve jen výrobků Státního ústavu veterinárního v Ivanovicích na Hané, později i instrumentů, obvazových látek a léčivých specialit jiných firem. Družstvo se brzy stalo výhradním distributorem veterinárních léčiv významných farmaceutických firem, k nimž patřily např. Bohumínské chemické závody a.s., Lučební Kolín a.s., B. Fragner, Dr. Heisler, Bayer atd., což vedlo k velké nevoli a protestům ze strany lékárníků.

V roce 1937 Družstvo vydalo svůj první katalog – „Seznam chemikálií, drog, vegetabilí, medikamentů, speciálních přípravků etc. pro veterinární medicínu, s ohledem na jejich slo-

Graf 1. Počty členů družstva zvěrolékařů

Graf 2. Tržby družstva zvěrolékařů

žení, působnost, indikaci, dosování a aplikaci“, který obsahuje přes 800 položek (9).

Od roku 1935 Družstvo připravovalo výrobu vlastních specialit. Do tvorby výrobního programu Družstvo zapojilo i své členy, zejména výzvami ve Zvěrolékařském obzoru.

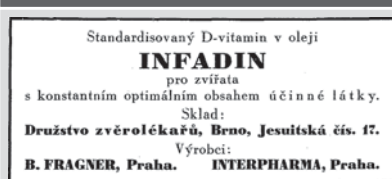
„Kolegové! Mnohý z vás používá s úspěchem již delší dobu nějaký přípravek (složený z více drog atd.) proti určité chorobě. Jsme ochotni taková specifika od vás odkoupiti (složením, licenci), je vyráběti a dáti do oběhu s krátkým doporučením. Máme za to, že takové prostředky, jaké se objevují na dnešním trhu, můžeme bez obtíží udávat a je sami vyráběti ve velkém. Pamatujte, že ve vážných dobách nebudeme dovážeti z ciziny a že si pak budeme musit pomoci sami. – Buďme proto i v tomto oboru připraveni! (Zvěrolékařský obzor, ročník XXIV, 1936, číslo 23, str. 480)

V roce 1937 Družstvo zahájilo výrobu léčivých specialit.

Výroba zaznamenala velký úspěch, už v roce 1938 firma inzerovala 31 specialit. Družstvo se zaměřilo na nejčastěji užívané skupiny léčiv. Základ portfolia tvořila léčiva užívaná při terapii:

1. slintavky a kulhavky – Aptomol, Auroform, Chlor-Ceta krém, Ekzemín, Pixiva
2. mastitidy (záněty mléčné žlázy) – Mastisan A, Mastisan B, Antimastin – Nesvadba I, II, III
3. onemocnění horních cest dýchacích – Antibechin, Arex, Tussin, Pectoran
4. onemocnění zažívacího traktu – Rumínogen, Intestomachin Nesvadba, Detoxan Hrozek, Oxyjodin Hrozek, Bovostomilax Dr. Pidra
5. přípravky užívané v porodnictví – Suppositoria ichthyoli, Elastické tyčinky (Perb, Pyo

Obrázek 3. Inzerce Infadin

Obrázek 4. Výrobky Druvet

- tyčinky, Si-C-I, Ta-Chi), Endocolpin suppositoria, Entargen suppositoria, Gestin
6. antiparazitika – Equivermin, Suivermin, Feliscabin.

Výroba byla v roce 1938 rozšířena o produkci očkovacích látek, Družstvo získalo i státní zakázku na výrobu protislintavkového séra. Tento rozmach výroby se pozitivně projevil na tržbách Družstva (1).

Velmi významná byla i činnost publikační. Ihned po svém vzniku Družstvo převzalo vydávání stavovského a vědeckého časopisu Zvěrolékařský obzor, vydávalo časopis

Obrázek 1. Sídlo Družstva Jezuitská 17

Obrázek 2. Sídlo Družstva po náletu 20. 11. 1944

Praktický chovatel, od roku 1922 každoročně vydávalo Kalendář čs. zvěrolékařů. Významnou měrou také přispělo k odborné publikační činnosti učitelů Vysoké školy zvěrolékařské, distribuci Klinických spisů Vysoké školy zvěrolékařské, vydávalo knihy a učebnice vyučujících Vysoké školy zvěrolékařské.

Prvním sídlem Družstva byla pronajatá kancelář v Brně, na ulici Nová 30, další adresou je Kiosk 7, v roce 1925 Družstvo koupilo vlastní dům na Jezuitské 17, který byl sídlem firmy až do roku 1944, kdy byl při náletu zničen.

Po válce Družstvo krátce sídlilo na Lidické 48, od roku 1946 až do znárodnění v Brně – Králově Poli, Kubešova 7.

Družstvo bylo aktivní i v oblasti stavovské, společenské a sociální. Velmi významným činem bylo zorganizování sbírky na pořízení rektorského řetězu pro Vysokou školu zvěro-

lékařskou v letech 1931–1932. Sbírkou byla úspěšná, bylo vybráno 42 686 Kč, Družstvo vypsallo soutěž o návrh řetězu a zadalo jeho výrobu. Řetěz je zhotoven ze zlata o ryzosti 18 Kt, jeho čistá váha je 773,5 g. Za zbylé peníze byly koupeny taláry pro vědeckou radu. Řetěz byl slavnostně předán 9. 9. 1933 do rukou rektora, prof. Dr. F. Krále (10). K aktivitám v oblasti sociální patří především zřízení Podpůrného fondu pro vdovy a sirotky po členech, do kterého Družstvo odvádělo významnou část zisku.

Vyhláškou ministra průmyslu č. 3 409 bylo 27. 12. 1948 Družstvo znárodněno zestátněním a vyhláškou téhož ministerstva č. 48

z 14. 1. 1949, byla majetková podstata podniku v rozsahu znárodnění začleněna do firmy Spofa, Spojené farmaceutické závody, národní podnik (3). Vlastní likvidace Družstva začala koncem r. 1950. Družstvo bylo zrušeno usnesením civilního soudu v Brně č. XX-112–75, z družstevního rejstříku bylo vymazáno ke dni 4. 12. 1951 (7).

Družstvo bylo jediným stavovským svépomocným velkoobchodním a výrobním podnikem, které bylo i ekonomicky velmi úspěšné. Zasloužilo se o zlepšení léčebné i veterinárně-hygienické péče v Československé republice, odborný růst veterinárních lékařů i rozvoj stavovské solidarity. Svou činností v oblasti

sociálního zabezpečení rodin svých členů daleko přesáhlo svůj původní záměr podpory literární činnosti zvěrolékařů. I přes tyto skutečnosti bylo téměř vymazáno z naší historie. Nesmíme zapomínat, že dnešní farmaceutické kolosy byly vybudovány z lékáren, rodinných továrniček i stavovských spolků jako bylo právě Družstvo zvěrolékařů.

PharmDr. MVDr. Vilma Vranová
Ústav aplikované farmacie
Palackého 1–3, 612 42 Brno
e-mail: vranavi@seznam.cz

Literatura

1. Družstvo zvěrolékařů. Družstvo zvěrolékařů. Časopis československých veterinářů III, 1948; 10: 296–299.
2. Jaroš V. a Vládní rada v. v. Dr. Josef Životský. Zvěrolékařský Obzor XXV, 1932; 3: 41–44.
3. MZA, fond C11 Krajský soud civilní Brno, firemní 1850–1949 (1963), karton 540, signatura DRXI 112, Oznámení o znárodnění.
4. MZA, fond C11 Krajský soud civilní Brno, firemní 1850–1949 (1963), karton 540, signatura DRXI 112, Protokol valné hromady.
5. MZA, fond C11 Krajský soud civilní Brno, firemní 1850–1949 (1963), karton 540, signatura DRXI 112, Představenstvo.
6. MZA, fond C11 Krajský soud civilní Brno, firemní 1850–1949 (1963), karton 540, signatura DRXI 112, Stanovy Družstva zvěrolékařů v Brně.
7. MZA, fond C11 Krajský soud civilní Brno, firemní 1850–1949 (1963), karton 540, signatura DRXI 112, Výmaz družstva.
8. MZA, fond C11 Krajský soud civilní Brno, firemní 1850–1949 (1963), karton 540, signatura DRXI 112, Zápis společenstva.
9. Seznam chemikálií, drog, vegetabilíí, medikamentů, speciálních přípravků etc. pro veterinární medicínu, s ohledem na jejich složení, působnost, indikaci, dosování a aplikaci, Družstvo zvěrolékařů v Brně, 1937.
10. Vck. Slavnost předání rektorského řetězu vysoké školy zvěrolékařské v Brně. Zvěrolékařský Obzor XXVI, 1933; 18: 341–344.